

NIEUWE RUBRIEK: NAAM EN TOENAAM

Op de Mookerhei, bij Riethorst, ligt een kist, een schat onder de grond. Begraven door Lodewijk van Nassau in de Tachtigjarige Oorlog. Aldus vertelt een legende. Veel mensen in Mook en omgeving hebben er naar gezocht. Een vrouw zelfs haar hele leven lang. Zij stond in haar dorp dan ook bekend als Kiste-Trui.

Schaatser Merijn Scheperkamp kreeg binnen de schaatsploeg de bijnaam Frenkie. Hij heeft uiterlijk wat weg van Barcelonavoetballer Frenkie de Jong, en is even relativerend als zijn voetballend evenbeeld.

Het is een van de vele gebeurtenissen, een van die vergelijkingen die in het leven bepalend is voor de bekendheid van

personen. Een mens wil een naam hebben, geen nummer of niets zijn. Die naam krijgt iedereen bij de geboorte, maar in de loop van het leven

kan die zomaar anders worden. Dan hebben dorpsbewoners of vrienden een andere naam bedacht. Soms is het een scheldwoord, soms een spotnaam, soms gewoon een

nadere aanduiding. Als er in een dorp drie jongens Harrie Hermans heten, dan wordt de ene vanwege zijn figuur tot 'Dikke Harrie' omgedoopt. De tweede krijgt een toevoeging 'Harrie van Jan van de Molen'. De derde bijvoorbeeld 'De dromer', omdat hij altijd plannen maakt voor iets onmogelijks.

Zeker als het scheldwoorden waren, was het niet netjes om die tegen hem te gebruiken. Maar zelfs in die gevallen ging het vaak om onderscheid te maken. Karel de Grote was een heel ander figuur dan Karel de Kale. Toen, lang geleden, waren die scheldnamen natuurlijk niet leuk, maar nu is het vooral interessant de achtergrond ervan te kennen.

Onderscheid

Veel families woonden jaren in hetzelfde dorp: vader en moeder, zonen en dochters, kleinkinderen en achterkleinkinderen. Als er dan gevraagd werd: wie van Arts (om maar een naam te gebruiken) dan was een verduidelijking nodig: die van Frans van de Molen of van Dieks Jan, die dikke van Grad, Lange Theej van de Hekkerthoeve enzovoort. Allemaal Arts als achternaam.

Voordat Napoleon rond 1800 het burgerregister invoerde (iedereen moet sindsdien een vaste naam hebben) konden namen veranderen.

Geuzennaam

Sinds enkele jaren is die zweem van schaamte verdwenen. Was het vroeger niet netjes iemand met zijn bijnaam aan te spreken, tegenwoordig worden in overlijdensadvertenties regelmatig ook de bijnamen genoemd, waaronder mensen de overledene kennen. De bijnaam, spotnaam, zelfs soms de scheldnaam, het zijn geuzennaam geworden. Lang niet altijd is duidelijk waar die naam vanaf komt, waarom mensen

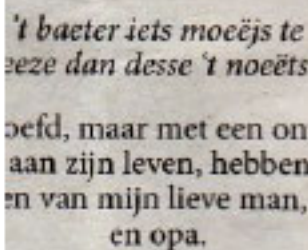
hun dorpsgenoot zo noemden. Neem bijvoorbeeld 'Vrieës Bertje' (foto). Die naam heeft niet met vriezen of vrijheid, vrede of vrijen te maken. De achternaam van deze Bert was Van Rhee: snel uitgesproken dus V'Rhee en in het dialect werd het VRie, dus Vrieës Bertje.

In De Schakel start de redactie een rubriekje 'Naam en Toenaam'. Het gezegde luidt: "Iemand met naam

en toenaam noemen." Van die toenaam (of bijnaam) van bepaalde Venraynaren en van 'dörpsen' probeert de redactie uit te leggen hoe die persoon aan deze bijnaam is gekomen.

De bijnamen van vroeger zijn grotendeels verzameld door Frits Linssen uit Venray, ook wijlen Wim Jochijms uit Blitterswijck had een lijst van dorpsgenoten.

De rubriek wordt geschreven met behulp van diverse mensen in de Venrayse dorpen en medewerking van Roynet.

Wiel Jacobs
~ Speldje ~

Jaques Penris